

รายงานผลการสำรวจ คัดออก และปรับขยายชั้นวางหนังสือทั่วไป

ประจำปีงบประมาณ 2559

1. ผู้รับผิดชอบ หน่วยบริการสื่อสิ่งพิมพ์ ฝ่ายบริการสื่อการศึกษา

2. ความเป็นมาและความสำคัญ

สืบเนื่องจากหน่วยบริการสื่อสิ่งพิมพ์ได้ทำการสำรวจปริมาณหนังสือทั่วไป หมวด A – Z ที่จัดเก็บบนชั้นบริการปกติ ซึ่งมีสภาพล้นชั้น และจากผลการสำรวจความพึงพอใจการใช้ห้องสมุดทุกครั้งจะมีความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อสภาพปัญหาหนังสือที่ให้บริการมีความหนาแน่นและล้นชั้น ทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในการค้นหาหนังสือ และแม้กระทั่งผู้ปฏิบัติงานการจัดเรียงหนังสือชั้นชั้นก็ไม่ได้รับความสะดวกในการจัดเรียง รวมทั้งหนังสือใหม่ที่ออกให้บริการก็ไม่สามารถนำออกให้บริการแก่ผู้ใช้บริการได้ ประกอบกับหน่วยได้รับงบประมาณในการจัดซื้อชั้นหนังสือใหม่เพิ่มขึ้น จำนวน 19 ชุด (1 ชุด ประกอบด้วย ชั้นวางหนังสือแบบ 2 ช่วง 2 หน้า วางได้ 24 ชั้นวาง) ทำให้มีชั้นวางหนังสือเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น 456 ชั้นวาง จึงจำเป็นต้องมีการปรับขยายชั้นวางหนังสือทั่วไปใหม่ทั้งหมด เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาความหนาแน่นของการจัดเก็บ/เรียงหนังสือที่ล้นชั้นวางหนังสือ และเพื่อให้หนังสือใหม่สามารถออกให้บริการแก่ผู้ใช้ได้

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อบรรเทาปัญหาความหนาแน่นของการจัดวางหนังสือบนชั้นบริการ
2. เพื่อให้หนังสือใหม่ได้ถูกจัดเรียงชั้นชั้นบริการแก่ผู้ใช้ได้

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถบรรเทาปัญหาความหนาแน่นของหนังสือบนชั้นวางได้
2. หนังสือใหม่สามารถจัดเรียงชั้นชั้นเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ได้

5. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างเดือนธันวาคม 2558 – กรกฎาคม 2559

6. ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานการปรับขยายชั้นหนังสือทั่วไป หมวด A – Z มีการปรับกระบวนการงานจากเดิมที่กำหนดให้ทำกระบวนการคัดหนังสือออกบางส่วนไปไว้ชั้นปิดก่อนที่จะทำการปรับขยายชั้น เปลี่ยนเป็นการแบ่งดำเนินการเป็น 2 ระยะ โดยระยะแรกเป็นการปรับขยายชั้นเพียงอย่างเดียว ตั้งแต่หนังสือหมวด A – Q และระยะที่สองทำการสำรวจและคัดออกหนังสือทั่วไป หมวด H, K และ L พร้อมทำการปรับขยายชั้นหนังสือทั่วไป หมวด R – Z โดยทั้ง 2 ระยะมีผลการดำเนินการ ดังนี้

ระยะแรก เป็นการดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อลดปัญหาความหนาแน่นของหนังสือที่มีสภาพล้นชั้นอย่างมาก ในช่วงนั้นซึ่งอยู่ในชั้นวิกฤติ ประกอบกับได้ชั้นหนังสือที่จัดซื้อใหม่เพิ่มขึ้นอีก 19 ชุด โดยมีการดำเนินการในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม 2558 – กุมภาพันธ์ 2559 มีรายละเอียด ดังนี้

1. หนังสือทั่วไปที่ถูกนำมาปรับขยายไปจัดเรียงบนชั้นหนังสือใหม่ทั้ง 19 ชุด (456 ชั้นวาง) ได้แก่ **หนังสือทั่วไป หมวด A – Q รวมจำนวน 77,420 เล่ม** (ยกเว้นหมวด R – Z ที่ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากระยะแรกนี้เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในช่วงวิกฤติเร่งด่วนก่อน และยังไม่ได้มีการดำเนินการคัดหนังสือบางส่วนออกจากชั้นปกติไปอยู่ชั้นปิดร่วมด้วยตามแผนการจัดการปัญหาพื้นที่เดิมที่วางไว้)
2. ผลจากการมีชั้นหนังสือใหม่เพิ่มขึ้นจำนวน 19 ชุด ทำให้มีชั้นวางหนังสือเพิ่มขึ้น 456 ชั้นวางดังกล่าว ทำให้สามารถจัดเก็บ/เรียงหนังสือเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ได้เพิ่มขึ้น **17,740 เล่ม** (คิดเฉลี่ย 1 ชั้นวาง สามารถจัดเก็บ/เรียงหนังสือทั่วไปในหมวดดังกล่าวได้ประมาณ 39 เล่ม)

ระยะที่สอง ดำเนินการในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม – กรกฎาคม 2559 เป็นการสำรวจและคัดหนังสือทั่วไป หมวด H, K และ L ออกจากชั้นบริการปกติไปไว้ในกล่อง (ทำเป็นชั้นปิด) ด้วยเกณฑ์การคัดออกเบื้องต้น (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) เพื่อรอดำเนินการประเมินและจำหน่ายตามระเบียบพัสดุต่อไป ทั้งนี้เพื่อจะได้ดำเนินการปรับขยายชั้นในส่วน of หนังสือทั่วไปที่เหลือ ตั้งแต่หมวด R – Z ได้ทั้งหมด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การสำรวจหมวด R – Z ที่อยู่บนหลังคาชั้นหนังสือและแทรกอยู่ในชั้นวางหนังสือมีประมาณ **8,200 เล่ม** จำแนกเป็น หนังสือทั่วไป หมวด R = 5,800 เล่ม รวมกับอีกส่วนหนึ่งจัดเรียงอยู่นอกชั้น(บริเวณพื้นที่ที่จัดให้) อีก 200 เล่ม รวมหมวด R ประมาณ 6,000 เล่ม หมวด S ประมาณ 450 หมวด T ประมาณ 1,400 เล่ม และหมวด Z ประมาณ 350 เล่ม
2. การสำรวจประวัติการใช้ของหนังสือทั่วไป หมวด H, K และ L โดยดูจากการยืมในฐานข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติ เป็นรายเล่ม รวมจำนวน 41,471 เล่ม จำแนกเป็น หมวด H = 23,977 เล่ม หมวด K = 6,045 เล่ม และ หมวด L = 11,449 เล่ม
3. การดำเนินการคัดออกหนังสือทั่วไป หมวด H, K และ L ที่อยู่ในเกณฑ์การคัดออกเบื้องต้น รวมจำนวน **4,600 เล่ม** จำแนกเป็น หมวด H = 1,452 เล่ม หมวด K = 1,248 เล่ม และหมวด L = 1,900 เล่ม โดยสแกนบาร์โค้ดและจัดเรียงใส่กล่องตามเลขเรียกหนังสือ เพื่อรอดำเนินการตามกระบวนการประเมินเพื่อคัดออกอีกครั้งโดยฝ่ายเทคนิค
4. การบรรจุหนังสือทั่วไป หมวด H, K และ L รวมจำนวน **4,600 เล่ม** ที่ถูกคัดออกตามเกณฑ์เบื้องต้น โดยการสแกนบาร์โค้ดและจัดเรียงลงกล่องกระดาษ (ทำเป็นชั้นปิด) ทั้งหมดประมาณ 79 กล่อง จำแนกเป็น หมวด H = 25 กล่อง, K = 26 กล่อง และ L = 28 กล่อง ปัจจุบันนำไปจัดเก็บอยู่บริเวณพื้นที่หน้าห้องนำอาคารบรรณสาร ชั้น 2

สรุป ในการดำเนินงานครั้งนี้ (รวมทั้ง 2 ระยะ) มีการปรับขยายชั้น/จัดเรียงหนังสือทั่วไป หมวด A – Q รวมจำนวน 77,420 เล่ม และดำเนินการสำรวจประวัติการใช้ของหนังสือทั่วไป หมวด H, K และ L รวมจำนวน 41,471 เล่ม รวมทั้งมีการคัดหนังสือทั่วไป หมวด H, K และ L ออกจากชั้นปกติตามเกณฑ์การคัดออกเบื้องต้นไว้ในกล่อง (ทำเป็นชั้นปิด) รวมประมาณ 4,600 เล่ม 79 กล่อง จัดเก็บไว้ที่บริเวณหน้า ห้องน้ำ อาคารบรรณสาร ชั้น 2 ทำให้มีพื้นที่ว่างสามารถรองรับการปรับขยายชั้น/จัดเรียงหนังสือทั่วไป หมวด R – Z (ใช้พื้นที่แทนเล่มที่ถูกคัดออก) ได้เพียงประมาณ 4,600 เล่ม จากประมาณการหนังสือที่ต้องการชั้นวางและจัดเรียงเพิ่มอีก ประมาณ 8,200 เล่ม ดังนั้นยังคงเหลือหนังสือที่ต้องการพื้นที่ว่างเพื่อปรับขยาย/จัดเรียงอีกประมาณ 3,600 เล่ม (ทำต่อในปีงบประมาณถัดไป) โดยการดำเนินการที่ผ่านมาใช้บุคลากรฝ่ายบริการสื่อการศึกษาปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลาราชการระหว่างเดือนธันวาคม 2558 – กรกฎาคม 2559 รวมจำนวน 12 คน งบประมาณที่ใช้ทั้งหมด 38,800 บาท (สามหมื่นแปดพันแปดร้อยบาทถ้วน) (ทั้งนี้ได้รวมประมาณการถึงสิ้นเดือนกรกฎาคม 2559 ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการด้วยแล้ว)

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการดำเนินงานดังกล่าวทำให้เห็นกระบวนการที่จะต้องมีการดำเนินการต่อไป เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหนังสือชั้นที่ยังคงเหลือและการจัดการในอนาคตได้ ดังนี้

1. จากการสำรวจหนังสือทั่วไป หมวด R – Z มีจำนวนหนังสือที่ล้นชั้นอยู่ประมาณ 8,200 เล่ม ซึ่งไม่เพียงพอต่อชั้นวางหนังสือที่มีการคัดหนังสือทั่วไป หมวด H, K และ L ออกในครั้งนี้ เนื่องจากมีพื้นที่รองรับได้ประมาณ 4,600 เล่ม เท่านั้น ดังนั้นในปีงบประมาณ 2560 จึงเห็นควรให้พิจารณาคัดออกหนังสือทั่วไปในหมวด R - Z ตามเกณฑ์การคัดออกเบื้องต้นต่อไป เพื่อรองรับหนังสือหมวดที่เหลือในส่วนที่ยังไม่สามารถปรับขยายได้ในปัจจุบัน
2. กรณีห้องสมุดมีการจัดหาหนังสือเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นควรมีการสำรวจเพื่อการคัดหนังสือออก เพื่อนำหนังสือเก่าเนื้อหาล้าสมัยออกจากชั้นวางหนังสือระบบปกติไปให้บริการในระบบชั้นปิดอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำให้มีพื้นที่บนชั้นเพื่อรองรับหนังสือใหม่ได้
3. ควรหาหรือปรับปรุงพื้นที่เพื่อให้รองรับหนังสือที่ถูกคัดออกจากชั้นบริการปกติไปอยู่ในส่วนของชั้นหนังสือแบบปิดให้เพียงพอในแต่ละปี

8. ภาคผนวก

เกณฑ์เบื้องต้นในการคัดหนังสือทั่วไป หมวด H, K และ L ออกจากชั้นบริการระบบชั้นเปิด
เพื่อรอการประเมินและจำหน่ายตามระเบียบพัสดุ

1. หนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ไม่มีการยืมตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2549 (ค.ศ. 1997) – ปัจจุบัน โดยเป็นกลุ่มหนังสือที่ห้องสมุดได้รับบริจาคมา

2. กรณีเป็นภาษาอังกฤษที่ไม่มีการยืมตั้งแต่ตั้งปี พ.ศ. 2549 (ค.ศ. 1997) – ปัจจุบัน แต่เป็นหนังสือที่จัดหาเข้าห้องสมุดโดยวิธีการซื้อ ให้พิจารณาเป็นรายเล่ม เช่น มีฉบับซ้ำกัน 2 เล่มขึ้นไป ให้เก็บไว้บริการในระบบชั้นเปิด จำนวน 1 เล่ม ที่เหลือให้บริการในระบบชั้นปิด หรือกรณีปีพิมพ์เก่ามาก (ก่อนปี พ.ศ. 2549, ค.ศ. 1997) ให้พิจารณาคัดออกเบื้องต้นเป็นรายเล่ม

3. กรณีเป็นหนังสือเกี่ยวกับการวิเคราะห์ วิจัย ที่ไม่มีการยืมตั้งแต่ตั้งปี พ.ศ. 2549 (ค.ศ. 1997) – ปัจจุบัน และมีฉบับซ้ำกัน 2 ฉบับขึ้นไป ให้เก็บไว้บริการในระบบชั้นเปิด จำนวน 1 ฉบับ ที่เหลือให้บริการในระบบชั้นปิด หรือกรณีปีพิมพ์เก่ามาก (ก่อนปี พ.ศ. 2540, ค.ศ. 1997) ให้พิจารณาคัดออกเบื้องต้นเป็นรายเล่ม

4. กรณีเป็นหนังสือรายงานประจำปีของหน่วยงานอื่น และสำรวจพบว่ามีข้อมูลให้บริการบนเว็บไซต์ของหน่วยงานนั้นแล้ว เช่น รายงานประจำปี และรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

5. ให้ยกเว้นการพิจารณาคัดออกในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

5.1 หนังสือที่จัดหาไว้ให้บริการกับนักศึกษาดุสิต

5.2 หนังสือเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎี

5.3 หนังสือเกี่ยวกับการวิเคราะห์ วิจัย เป็นภาษาอังกฤษที่มีฉบับเดียว ปีพิมพ์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 – ปัจจุบัน

5.4 หนังสือเกี่ยวกับกรณีศึกษาด้านต่าง ๆ ที่มีฉบับเดียว ปีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) – ปัจจุบัน